# พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในย่านเมืองเก่าบางลำพู บริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร
# Creative Tourism Behavior in Bang Lamphu Old Town Area on Rattanakosin Island, Bangkok

**กัญญารินทร์ ไชยจันทร์**[1]
**Khunyarin Chaijan**[1]

**Received:** *January 20, 2023*
**Revised:** *August 16, 2023*
**Accepted:** *August 18, 2023*

**บทคัดย่อ**

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความต้องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเยี่ยมเยือนในย่านเมืองเก่าของพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาเชิงปริมาณด้วยเทคนิคการวิจัยเชิงสำรวจ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง 400 ราย จากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่กำลังท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าในพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ดำเนินการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามตั้งแต่เดือนกันยายน-ธันวาคม 2563 2) ความต้องการในการพัฒนาย่านเมืองเก่าของพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์สู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในมุมมองของผู้ประกอบการท่องเที่ยวโดยการวิจัยเชิงคุณภาพจากผู้ประกอบการการท่องเที่ยวภาคเอกชน (Inbound Tourist) โดยการสนทนากลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า

1) นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความต้องการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.23) โดยมีความต้องการกิจกรรมที่สร้างเอกลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์และชุมชนให้เป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (ค่าเฉลี่ย 4.42) กิจกรรมที่ได้สัมผัสความสวยงามของสภาพภูมิทัศน์ชุมชนบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา (ค่าเฉลี่ย 4.36) แหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม และวิถีชีวิตในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.32) และกิจกรรมที่การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัยและสะดวกสบาย (ค่าเฉลี่ย 4.30)

2) มุมมองของผู้ประกอบการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความสนใจในกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณีของไทย แนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวที่สนใจในวัฒนธรรม ชุมชน และพิพิธภัณฑ์ ชุมชนย่านเมืองเก่าควรเน้นการสร้างเรื่องเล่าและสามารถสร้างจุดสนใจของนักท่องเที่ยว ที่มีความเชื่อมโยงกับการเดินทางท่องเที่ยวริมน้ำ ลักษณะ

[1] นักวิจัยชำนาญการพิเศษ สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (Researcher, Senior Professional Level, Thaikhadi Research Institute, Thammasat University) Email: khunyarin.ch@gmail.com

สถานที่ที่คนไม่ค่อยรู้ในย่านชุมชนเก่า บ้านเจ้านาย รูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ควรมีความเป็นเอกลักษณ์และจุดเด่นของชุมชน
**คำสำคัญ:** การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, พฤติกรรมนักท่องเที่ยว, ความต้องการท่องเที่ยว, นักท่องเที่ยวชาวไทย, นักท่องเที่ยวต่างชาติ, ผู้ประกอบการท่องเที่ยว

**Abstract**

This research studied 1) tourism behavior and creative tourism needs of Thai tourists visiting the old town area of Rattanakosin Island, Bangkok. Quantitative survey research was done with data gathered by questionnaire from 400 samples, all Thai tourists, during field visits from September to December 2020; 2) The demand for development of the Old Town of Rattanakosin Island for creative tourism from the viewpoint of tour operators. Qualitative research gathered data from focus group discussions with private tour operators (inbound tourists). Results:

1) for Thai tourists, the demand for creative tourism activities was at the highest level (mean 4.23), with a need for activities creating museum and community identities as creative tourism centers (mean 4.42), activities to experience community landscape beauty along the Chao Phraya River (mean 4.36), learning centers, arts and culture, traditions, rites and community life (mean 4.32), and activities providing safe and convenient access to tourist attractions (mean 4.30);

2) From the tour operator viewpoint, tourists are interested in cultural tourism activities and Thai traditions. Creative tourism trends suit travelers interested in culture, community, and museums. The old town community should have inventive narrative focus and capacity to create a tourist interest point linked to riverside tourism, little-known old community area characteristics, noble and royal households, and unique creative activity forms serving as distinctive community sites.

**Keywords:** Creative Tourism, Tourist Behavior, Tourism Needs, Thai Visitors, Foreign Visitors, Tour operators

## บทนำ

กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหลวงของประเทศไทย และเป็นนครที่มีประชากรมากที่สุดของประเทศไทย เป็นศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การเงิน การธนาคาร การพาณิชย์ การสื่อสาร และความเจริญของประเทศ และยังเป็นหนึ่งในเป้าหมายหลักของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งในปี พ.ศ. 2562 ได้รับการจัดอันดับให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติมากเป็นลำดับที่ 1 ของโลก (Talty, 2019) จะเห็นได้ว่าก่อนเกิดสถานการณ์

แพร่ระบาดของโควิด 19 มีผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยจำนวน 9,551,192 คน (เพิ่มขึ้น 1.28%) และผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างชาติ จำนวน 6,804,327 คน (เพิ่มขึ้น 2.39%) เมื่อเปรียบเทียบจาก พ.ศ. 2561 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) สร้างรายได้ให้กับภาคการท่องเที่ยวของกรุงเทพมหานครเป็นจำนวนมาก (กรุงเทพมหานคร, 2563) จากลักษณะของพื้นที่กรุงเทพมหานครจะเห็นได้ว่ามีความเป็นเมืองเก่า ย่านเก่า ทั้งในย่านบางลำพู ย่านเสาชิงช้า-ภูเขาทอง ย่านนางเลิ้ง ย่านบ้านบุ ย่านคลองบางระมาด ย่านตลาดน้อย-บางรัก และย่านหัวตะเข้-ลาดกระบัง (สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว, ม.ป.ป.) และเมื่อพิจารณาถึงพื้นที่เขตพระนครของกรุงเทพมหานครถือเป็นพื้นที่เก่าแก่ของกรุงเทพมหานครและเป็นพื้นที่อนุรักษ์เมืองเก่ามีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และด้วยความเป็นแหล่งประวัติศาสตร์และเต็มไปด้วยวัฒนธรรมที่หลากหลาย (เดลินิวส์, 2558) และมีที่ตั้งของชุมชนเก่าซึ่งมีความสำคัญเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นเขตที่เป็นศูนย์กลางของกรุงเทพมหานครมาตั้งแต่เริ่มตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ อาทิ ชุมชนบ้านบาตร ชุมชนบ้านพานถม ชุมชนสายรัดประคด ย่านสังฆภัณฑ์ ปากคลองตลาด ย่านพาหุรัด ย่านบางลำพู ย่านสำเพ็ง แพร่งนรา แพร่งสรรพศาสตร์ แพร่งภูธร ชุมชนโบสถ์พราหมณ์และเทวสถานเขตพระนคร (สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ , 2562)

เมื่อพิจารณาความเป็นชุมชนย่านเมืองเก่าในพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ ย่านบางลำพูถือเป็นย่านที่สำคัญแห่งหนึ่งของเกาะรัตนโกสินทร์ เป็นพื้นที่มรดกทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรม เป็นย่านแห่งพหุวัฒนธรรม (สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว, ม.ป.ป.) มีความหลากหลายทั้งศาสนสถาน อาหารการกิน ประเพณีวัฒนธรรม ผู้คน วิถีชีวิตชุมชน สถาปัตยกรรม อาคาร บ้านเรือน รวมถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ยังมีความเป็นมาของชุมชนบางลำพู และยังเป็นย่านเมืองเก่าที่มีวิวัฒนาการมาจนถึงปัจจุบัน (เสน่ห์บางลำพู, ม.ป.ป.) ปัจจุบันย่านเมืองเก่าบางลำพูมีการเปลี่ยนแปลงทั้งสิ่งอำนวยความสะดวก คมนาคม และการเข้ามาของถนนข้าวสารซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวยามค่ำคืนในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ (ปิลันธน์ ไทยสรวง, 2559)

จากงานวิจัยหลากหลายพบการศึกษาพื้นที่ย่านเมืองเก่าบางลำพูในมิติของพื้นที่และชุมชน (ดุษฎี ภักดิ์สุขเจริญ และไขศรี บุญฤกษ์, 2562) (หฤทัย ปัญญาวุธตระกูล, 2565) ทั้งในมิติทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรม (มนัญชยา เพชรูจี, 2564) การท่องเที่ยว (วิชสุดา ร้อยพิลา และคณะ, 2561) และการมีส่วนร่วมของชุมชน (พงศ์พันธ์ อนันต์วรณิชย์, 2564) แต่ยังขาดองค์ประกอบการศึกษาภาคผู้รับบริการท่องเที่ยวคือนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักในการนำมาพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ เมื่อพิจารณาย่านบางลำพูซึ่งถือเป็นย่านเมืองเก่าในบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ที่สมควรได้รับการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Richards, 2010) ด้วยทำเลที่เป็นย่านเมืองเก่าที่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา คลองบางลำพู (กานต์ภพ ภิญโญ, ม.ป.ป.) ความเป็นย่านที่มีชุมชนดั้งเดิมที่ยังคงมีกลิ่นอายของความเป็นเมืองเก่า รวมทั้ง ‘บางลำพู’ เป็นชุมชนธรรมดาน่าเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2565) การเที่ยวรูปแบบใหม่ในย่านเก่า (บางลำพู ชุมชนธรรมดาน่าเที่ยว กทม. ชวนสัมผัสเรื่องราว เรื่องเล่าผ่านการเที่ยวรูปแบบใหม่ในย่านเก่า, 2565) ดังนั้น การศึกษาวิจัยนี้มุ่งที่จะศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว ปัจจัยส่วนบุคคล ความต้องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย และศึกษาความต้องการ

ในการพัฒนาย่านเมืองเก่าบางลำพูจากมุมมองของผู้ประกอบการท่องเที่ยว เพื่อจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่นำไปสู่การจัดทำแนวทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในย่านเมืองเก่าที่สอดรับกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวที่มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

**วัตถุประสงค์ของการวิจัย**

1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว และความต้องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเยี่ยมเยือนในย่านเมืองเก่าบางลำพูของพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

2) เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาย่านเมืองเก่าบางลำพูของพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร สู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในมุมมองของผู้ประกอบการท่องเที่ยว

**ทบทวนวรรณกรรม**

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและพฤติกรรมการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวต้องเป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว ด้วยความสมัครใจ และด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่มิใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ ซึ่งการท่องเที่ยวจะประกอบไปด้วยปัจจัยสามประการ คือ การเดินทาง การพักแรม และการกินอาหารนอกบ้าน (Goeldner and Ritchie, 2006) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ประกอบไปด้วยนักท่องเที่ยวแบบนันทนาการ ซึ่งเน้นความสำคัญในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนันทนาการหรือการพักผ่อนทางร่างกาย นักท่องเที่ยวแบบปลีกตัวหาความเพลิดเพลิน ที่หาแนวทางเพื่อลืมความจำเจในชีวิตประจำวัน นักท่องเที่ยวมุ่งหาประสบการณ์ ที่เดินทางเพื่อแสวงหาประสบการณ์ที่แท้จริงของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวแบบชอบทดลอง มีลักษณะที่เห็นเด่นชัด คือชอบติดต่อพูดคุยกับคนท้องถิ่นเพื่อเรียนรู้และทำความเข้าใจในชีวิตความเป็นอยู่ และนักท่องเที่ยวที่ใช้ชีวิตแบบคนท้องถิ่น ซึ่งต้องการฝังตัวเองหรือใช้ชีวิตภายใต้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตเดียวกับคนท้องถิ่น องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยว (จริญญา เจริญสุขใส และสุวัฒน์ จุธากรณ์, 2544) ที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว ทั้งในด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว แบ่งตามลักษณะของเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ สถานภาพสมรส และถิ่นพำนัก การกระจายตัวของนักท่องเที่ยว กิจกรรมต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยว ฤดูกาลท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น ธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว ความปลอดภัย และการอำนวยความสะดวกในการเข้าเมือง โครงสร้างพื้นฐาน และการสนับสนุนจากหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน

2. แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่พัฒนาต่อยอดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวจากชุมชนและส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่นป้อนสู่ตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว (Wurzburger, 2010) ดังนั้นการท่องเที่ยว

เชิงสร้างสรรค์จึงเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่จัดให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์มุ่งเน้นตอบสนองกับความเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของคนกลุ่มใหม่ และส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของเมืองผ่านการเรียนรู้ ได้รับประสบการณ์ในมรดกวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ร่วมผนวกรวมองค์ความรู้ เกี่ยวกับวิถีทางของผลิตภัณฑ์การบริการ และประสบการณ์รวมเป็นหนึ่งเดียวกันในนามของทั้งผู้ผลิตและ ผู้บริโภค ซึ่งจะช่วยพัฒนาศักยภาพการสร้างสรรค์ของตนร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดเป็นความทรงจำ ความประทับใจในการท่องเที่ยวและรับกับรสนิยมของนักท่องเที่ยวปัจจุบันที่ต้องการลงมือทำเพื่อเรียนรู้ ทำความเข้าใจในมรดกทางวัฒนธรรมของพื้นที่ที่ท่องเที่ยวอย่างลึกซึ้งมากกว่ามองดู เพื่อที่จะได้รับแรงบันดาลใจใหม่ ๆ ภายหลังกลับไปดำเนินชีวิตปกติ (Richards, 2010) โดยหลักการของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้แก่ “Interaction” เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน “Educational” เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้และความรู้ “Emotional” เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าทางอารมณ์และประสบการณ์ “Social” เป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวพันกับคนในสังคม ให้เกิดการเชื่อมโยงกัน “Participative” เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วม และ “Involve” เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องร่วมมือกันและเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีรูปแบบและคุณลักษณะเฉพาะ (Richards, 2010) ได้แก่ การท่องเที่ยวที่เพิ่มทักษะให้กับนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวที่มีสินค้าหลัก การท่องเที่ยวที่เปลี่ยนจากการขายทรัพยากรท่องเที่ยวที่จับต้องได้สู่ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่จับต้องไม่ได้ การท่องเที่ยวที่เปลี่ยนจากสินค้าที่เป็นวัฒนธรรมระดับสูงไปสู่สินค้าที่เป็นวัฒนธรรมประจำวันเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ สัมผัสถึงความเป็นท้องถิ่น และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ง่ายขึ้น การท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวกับชุมชนและได้สัมผัสถึงวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง และการท่องเที่ยวที่ต้องมีความโดดเด่นแตกต่างกันด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวต้องการประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่มีความแตกต่างกัน

งานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น งานวิจัยของสาธิญา รุ่งพิพัฒนพงศ์ (2558) พบว่าชุมชนมีลักษณะองค์ประกอบของความยั่งยืนสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยเฉพาะด้านการมีศักยภาพทางเศรษฐกิจที่มีความเข้มแข็ง ลักษณะที่ส่งเสริมองค์ประกอบในด้านการจ้างงานที่มีคุณภาพ วัฒนธรรม ความหลากหลายทางชีวภาพ ความสมบูรณ์ทางกายภาพ การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การเติมเต็มความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และความยั่งยืนของชุมชนในอนาคต งานวิจัยของทิพย์วดี โพธิ์สิทธิพรรณ (2556) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่เข้าถึงวัฒนธรรมหรือประวัติศาสตร์โดยการให้ผู้มาเยือนได้มีประสบการณ์และมีส่วนร่วมกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่แท้จริงของสถานที่ และทำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น ไม่ว่าจะในเรื่องวิถีการอยู่อาศัย การประกอบอาชีพ อาหารการกิน ศิลปหัตถกรรม ที่สะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของชุมชนโดยมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวมีปฏิสัมพันธ์กับคนในพื้นที่ผ่านประสบการณ์ตรงซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในกระบวนการที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ต่อไป งานวิจัยของปิรันธ์ ชิณโชติ (2559) รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการสร้าง

หรือการเพิ่มมูลค่าให้แก่ทรัพยากรที่มีอยู่ให้สูงที่สุด โดยการจะพัฒนาสวนผึ้งให้ก้าวสู่การเป็นเมืองที่มีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ต้องสามารถนำจุดเด่นมาพัฒนาร่วมกับองค์ประกอบของบริบทต่าง ๆ ให้ประสานสอดคล้องกัน งานวิจัยของอภิชยาภรณ์ ชุณหเวชสกุล, ปริญ ลักษิตามาศ และชัยพล หอรุ่งเรือง (2562) นักท่องเที่ยวชาวจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ในรุ่นเจเนอเรชั่นวายมีความคิดเห็นโดยภาพรวมระดับมากต่อการตลาดเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับสินค้าและบริการจากการท่องเที่ยวประเทศไทย โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนเน้นการช้อปปิ้ง บันเทิง และการชมทิวทัศน์ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นเป็นกลุ่มที่เน้นการชมทิวทัศน์ ช้อปปิ้ง และบันเทิง กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวเกาหลีใต้เป็นกลุ่มที่เน้นการชมทิวทัศน์ควบคู่การบันเทิง งานวิจัยของลาวรรณ เหมพิจิตร และภิราช รัตนันต์ (2561) ที่อธิบายถึงรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการเพิ่มมูลค่าให้แก่ทรัพยากรที่มีอยู่ให้สูงที่สุด ทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติ วัฒนธรรม นำมาสร้างรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยความร่วมมือจากทางผู้ประกอบการ หน่วยงานสนับสนุนและชุมชน โดยสร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ และเพิ่มทักษะให้แก่นักท่องเที่ยว องค์ประกอบหลัก ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หน่วยงานสนับสนุนเชิงสร้างสรรค์ ผู้ประกอบการเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนเชิงสร้างสรรค์ กิจกรรมหรือสินค้าเชิงสร้างสรรค์และการสื่อสารในเชิงสร้างสรรค์ งานวิจัยของขวัญฤทัย เดชทองคำ (2564) ที่ศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สู่ความยั่งยืนของธุรกิจภายใต้วิกฤติโควิด 19 เพื่อเป็นประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการด้านธุรกิจท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนต่าง ๆ ในการเตรียมความพร้อมกับการเปลี่ยนแปลง การดำเนินชีวิตแบบปกติใหม่ การท่องเที่ยววิถีใหม่ โดยยังคงศักยภาพในการบริหารจัดการและขับเคลื่อนธุรกิจอย่างเข็มแข็งสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน งานวิจัยของจักรวาล วงศ์มณี และรักษ์พงศ์ วงศาโรจน์ (2564) คุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่นักท่องเที่ยวคาดหวังจากมุมมองของนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ พื้นที่และสิ่งแวดล้อมเชิงสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมเชิงสร้างสรรค์ ความมีเสน่ห์ ความหายาก ความแปลกใหม่เชิงสร้างสรรค์ และคุณค่าพื้นฐานตามหน้าที่เชิงสร้างสรรค์ งานวิจัยของถิรพร แสงพิรุณ รุ่งนภา เลิศพัชรพงศ์ และอังค์ริสา แสงจำนงค์ (2565) ชุมชนมีทุนทางวัฒนธรรมและธรรมชาติเหมาะสมต่อการท่องเที่ยว ความต้องการต่อองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือการต้อนรับของคนในชุมชน การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืน และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว การเรียนรู้และมีส่วนร่วมในศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต ภูมิปัญญา เอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และความผูกพันของนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้านจากกิจกรรมการท่องเที่ยว งานวิจัยของ Faizan Ali, Kisang Ryu & Kashif Hussain. (2016) ที่ศึกษาถึงอิทธิพลของประสบการณ์ที่มีต่อความทรงจำความพึงพอใจ และความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์พบว่าประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การหลบหนีและการจดจำ ความสบายใจ การมีส่วนร่วมที่ไม่เหมือนใคร การโต้ตอบ และการเรียนรู้ ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวที่มีความคิดสร้างสรรค์เป็นตัวทำนายที่ดีเกี่ยวกับความทรงจำ ความพึงพอใจ และความตั้งใจเชิงพฤติกรรม งานวิจัยของ Chaohui Wang J. L. (2020) ที่ศึกษาประสบการณ์สร้างสรรค์ทั้งการหลบหนี การจดจำ การผ่อนคลาย การโต้ตอบ และการเรียนรู้ ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ส่งผลดีต่อความทรงจำ และงานวิจัยของ Dwi Suhartanto A. B. (2020) ที่ศึกษาถึงความภักดีของนักท่องเที่ยว

ในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่พบว่า ความพึงพอใจและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความภักดีของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์ และคุณภาพของประสบการณ์มีผลมากที่สุดต่อความภักดีของนักท่องเที่ยว

การผสานแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งศึกษาวิเคราะห์ พฤติกรรมการท่องเที่ยว และความต้องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และความต้องการในการพัฒนาย่านเมืองเก่าบางลำพูสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในย่านเมืองเก่าบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานครอย่างเป็นรูปธรรม

**วิธีการวิจัย**

1. การศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยเทคนิคการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว และความต้องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่กำลังเดินทางมาเยี่ยมเยือนในย่านเมืองเก่าบางลำพู ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เนื่องจากไม่มีข้อมูลสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวรายเขตจากทะเบียนของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จึงใช้การคำนวณกลุ่มตัวอย่าง (Cochran, 1977) กรณีที่ไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่นอน ในระดับความเชื่อมั่นเท่ากับร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ไม่เกินร้อยละ 5 ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างไม่เกิน 400 ตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอาศัยหลักไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) โดยการเลือกบุคคลที่กำลังเดินทางท่องเที่ยวอยู่ใกล้สุดเป็นตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งมีชนิดคำถามปลายปิด (Close-Ended Questionnaire) คำถามปลายเปิด (0pen-Ended Questionnaire) และคำถามแบบมาตรส่วนประเมินค่ามาตราวัด 5 ระดับของไลเคิร์ทสเกล (Likert Scale) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ และนำมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยการทดลองนำไปใช้ (pre-test) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย และหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาท (Cronbach) (1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 ดำเนินการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่เดือนกันยายน-ธันวาคม 2563 เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างและข้อมูลที่มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำเสนอในรูปตารางประกอบการแปลความหมายเชิงบรรยายเพื่ออธิบายข้อมูลในด้านปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการท่องเที่ยว และความต้องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ (Frequency Distribution) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาย่านเมืองเก่าบางลำพูของพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร สู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในมุมมองของผู้ประกอบการท่องเที่ยวในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกจากกลุ่ม

ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวที่เป็นสมาชิกสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และมีประสบการณ์การบริหารธุรกิจท่องเที่ยว (in bound) ไม่น้อยกว่า 3 ปี จากกลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว ใช้การสนทนากลุ่ม (focus group) ด้วยหลักการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมอย่างครบถ้วน ด้วยการใช้คำถามแบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured question) เกี่ยวกับข้อมูลของผู้ประกอบการท่องเที่ยว พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว การใช้จ่าย ความต้องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และความต้องการในการพัฒนาย่านเมืองเก่าบางลำพูสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และนำมาตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการการสนทนากลุ่ม (focus group) มาทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำมาจัดเรียงความสำคัญและจัดกลุ่มของเนื้อหา สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ต่อไป

## ผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความต้องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเยี่ยมเยือนในย่านเมืองเก่าบางลำพูของพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและนำเสนอในรูปตารางด้าน ปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการท่องเที่ยว และความต้องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยมีประเด็นสำคัญตามตารางที่ 1 ตารางที่ 2 และตารางที่ 3 ดังนี้

**ตารางที่ 1** พฤติกรรมและความต้องการในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในย่านบางลำพูของนักท่องเที่ยวชาวไทย

| ปัจจัยส่วนบุคคล | จำนวน (n=400) | ร้อยละ |
|---|---|---|
| **เพศ** | | |
| หญิง | 265 | 66.2 |
| ชาย | 126 | 31.5 |
| เพศทางเลือก (LGBT) | 9 | 2.3 |
| **อายุ** | | |
| อายุ 20 - 25 ปี | 77 | 19.2 |
| อายุ 41 - 50 ปี | 74 | 18.5 |
| อายุ 31 - 40 ปี | 72 | 18.1 |
| อายุไม่เกิน 19 ปี | 68 | 17.0 |
| อายุ 26 - 30 ปี | 48 | 12.1 |
| 51 - 60 ปี | 32 | 7.9 |
| อายุ 60 ปีขึ้นไป | 29 | 7.2 |

| ปัจจัยส่วนบุคคล | จำนวน (n=400) | ร้อยละ |
|---|---|---|
| **การศึกษาสูงสุด** | | |
| ปริญญาตรี | 219 | 54.8 |
| ปริญญาโท | 52 | 13.2 |
| ระดับประถมศึกษา | 42 | 10.8 |
| มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. | 30 | 7.5 |
| มัธยมศึกษาตอนต้น | 25 | 6.2 |
| อนุปริญญา/ปวส. | 25 | 6.2 |
| ปริญญาเอก | 6 | 1.6 |
| **สถานภาพสมรส** | | |
| โสด (อยู่คนเดียว) | 166 | 41.6 |
| โสด (อาศัยอยู่กับพี่น้อง/เครือญาติ/เพื่อน) | 108 | 26.9 |
| สมรส (มีบุตร) | 81 | 20.3 |
| สถานภาพสมรส (ยังไม่มีบุตร) | 29 | 7.3 |
| หย่า/หม้าย/แยกกันอยู่ | 16 | 3.9 |
| **อาชีพ** | | |
| นักศึกษา | 119 | 29.8 |
| ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ | 92 | 23.0 |
| พนักงานบริษัทเอกชน | 77 | 19.3 |
| อาชีพอิสระ/ค้าขาย/รับจ้างทั่วไป | 43 | 11.1 |
| เจ้าของกิจการ ธุรกิจ | 22 | 5.6 |
| พ่อบ้าน แม่บ้าน | 22 | 5.6 |
| เกษียณอายุ (ไม่มีบำนาญ) | 10 | 2.6 |
| เกษียณอายุ (มีบำนาญรายเดือน) | 6 | 1.6 |
| ผู้บริหารเอกชน | 6 | 1.6 |
| **รายได้ครอบครัว (เฉลี่ยต่อเดือน)** | | |
| ระหว่าง 12,001 - 21,000 บาท | 92 | 23.0 |
| รายได้ระหว่าง 21,001 - 30,000 บาท | 77 | 19.3 |
| รายได้ไม่เกิน 12,000 บาท | 76 | 19.0 |
| รายได้ระหว่าง 30,001 - 50,000 บาท | 71 | 17.7 |
| รายได้ระหว่าง 50,001 - 100,000 บาท | 50 | 12.5 |
| รายได้สูงกว่า 100,000 บาท | 34 | 8.5 |

จากตารางที่ 1 พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 66.2) มีอายุ 20 - 25 ปี (ร้อยละ 19.2) อายุ 41 - 50 ปี (ร้อยละ 18.5) การศึกษาสูงสุดปริญญาตรี (ร้อยละ 54.8) ปริญญาโท (ร้อยละ 13.2) โสดที่อยู่คนเดียว (ร้อยละ 41.6) โสดที่อาศัยอยู่กับพี่น้อง/เครือญาติ/เพื่อน (ร้อยละ 26.9) เป็นนักศึกษา (ร้อยละ 29.8) ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ (ร้อยละ 23) รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 12,001 - 21,000 บาท (ร้อยละ 23) รายได้ระหว่าง 21,001 - 30,000 บาท (ร้อยละ 19.3) และรายได้ไม่เกิน 12,000 บาท (ร้อยละ 19.0)

**ตารางที่ 2** พฤติกรรมการเดินทางเยี่ยมเยือนในย่านเมืองเก่าบางลำพู

| พฤติกรรมการท่องเที่ยว | จำนวน | ร้อยละ |
|---|---|---|
| **การเดินทางเยี่ยมเยือนย่านเมืองเก่าบางลำพู** | | |
| เคยเดินทาง | 284 | 71.1 |
| ไม่เคยเดินทาง | 116 | 28.9 |
| **ผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยว** | | |
| เพื่อนสมาชิกในกลุ่ม | 188 | 46.9 |
| ตนเองคนเดียว | 77 | 19.0 |
| สามี/ภรรยา | 44 | 11.1 |
| บุตร | 36 | 9.8 |
| พ่อ - แม่ | 32 | 8.5 |
| ญาติผู้ใหญ่ ปู่ย่า ตายาย | 25 | 6.9 |
| **ช่องทางที่สะดวกในการรับข้อมูลข่าวสาร*** | | |
| ช่องทางสื่อออนไลน์ รูปแบบ Facebook | 74 | 67.5 |
| โทรทัศน์ | 66 | 18.4 |
| คนในครอบครัว, เพื่อน, ญาติ ฯลฯ | 60 | 16.4 |
| สื่อแผ่นพับ, โปสเตอร์, คู่มือนำเที่ยว ฯลฯ | 74 | 15.1 |
| **ช่วงเวลาที่สะดวกในการเดินทาง*** | | |
| วันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์) | 281 | 70.2 |
| เมื่อใดก็ตามที่อยากเที่ยว (ไม่กำหนดเวลา) | 101 | 25.2 |
| ช่วงปิดเทอมของคนในครอบครัว | 72 | 18.0 |
| ช่วงวันลาพักผ่อน | 67 | 16.7 |
| ช่วงวันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) | 51 | 12.8 |
| วันหยุดยาวตามเทศกาล เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ ฯลฯ | 47 | 11.8 |
| ช่วงเวลาของการจัดกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว | 36 | 8.9 |
| วันหยุดนักขัตฤกษ์ที่ทางราชการกำหนดในปฏิทิน | 32 | 7.9 |

| พฤติกรรมการท่องเที่ยว | จำนวน | ร้อยละ |
|---|---|---|
| **วัตถุประสงค์หลักในการเดินทาง*** | | |
| เพื่อมาเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์ในย่านเมืองเก่าบางลำพู | 192 | 47.9 |
| เพื่อมาเลือกซื้อสินค้าและอาหารที่ขึ้นชื่อ | 145 | 36.2 |
| เดินทางมาแวะเที่ยวชมและสัมผัสกับชุมชน | 124 | 30.9 |
| เพื่อมาทำบุญ ไหว้พระที่วัดในย่านบางลำพู | 92 | 23 |
| มาเที่ยวชมสถานที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา | 59 | 14.7 |
| การเที่ยวชม/ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่สวนสันติชัยปราการ | 59 | 14.7 |
| มาเที่ยวชมยามค่ำคืนย่านเมืองเก่าบางลำพูและถนนข้าวสาร | 59 | 14.7 |
| **แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ*** | | |
| มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา | 270 | 67.5 |
| มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น | 203 | 50.8 |
| สัมผัสกับวิถีชีวิตของชุมชนในย่านเมืองเก่าบางลำพู | 176 | 43.9 |
| มีคุณค่าทางศิลปะ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม ประเพณี | 172 | 43.0 |
| อยู่ใกล้ริมแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม | 156 | 39.0 |
| วัฒนธรรมชุมชนเมืองและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น | 142 | 35.4 |
| สถานที่ท่องเที่ยวกลางคืนใกล้เคียงกับย่านเมืองเก่าบางลำพู | 123 | 30.8 |
| **เมื่อพูดถึงย่านเมืองเก่าบางลำพูในพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์*** | | |
| อาหารการกินอร่อย | 258 | 64.6 |
| วัดวาอาราม | 208 | 52.1 |
| ย่านชุมชนเดิม | 166 | 41.6 |
| บ้านเก่า (โบราณ) | 110 | 27.5 |
| แหล่งท่องเที่ยวยามค่ำคืน | 105 | 26.2 |
| สวนสาธารณะใกล้ริมแม่น้ำเจ้าพระยา | 94 | 23.6 |
| **สถานที่ในย่านเมืองเก่าบางลำพูที่รู้จัก*** | | |
| พิพิธภัณฑ์เหรียญกษาปณานุรักษ์ | 245 | 61.3 |
| พิพิธบางลำพู | 244 | 61.0 |
| วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร | 243 | 60.7 |
| วัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร | 219 | 54.8 |
| สวนสันติชัยปราการบริเวณโดยรอบป้อมพระสุเมรุ | 201 | 50.2 |
| ร้านอาหารสตรีตฟู้ดในย่านบางลำพู | 194 | 48.5 |
| พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร | 169 | 42.3 |
| ห้างสรรพสินค้าตั้งฮั่วเส็งบางลำพู | 164 | 41.0 |
| พิพิธภัณฑ์หอศิลป (หอศิลป์เจ้าฟ้า) | 136 | 34.1 |

* กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 2 พบว่า ส่วนใหญ่เคยเดินทางมาในย่านเมืองเก่าบางลำพู (ร้อยละ 71.1) เพื่อมาเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์ในย่านบางลำพู (ร้อยละ 47.9) เพื่อมาเลือกซื้อสินค้าและอาหารที่ขึ้นชื่อ (ร้อยละ 36.2) เดินทางมาแวะเที่ยวชมและสัมผัสกับชุมชนในย่านบางลำพู (ร้อยละ 30.9) โดยเดินทางร่วมกับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม (ร้อยละ 46.9) ช่องทางในการรับทราบข้อมูลข่าวสารกิจกรรมต่าง ๆ คือสื่อออนไลน์ Facebook (ร้อยละ 67.5) ช่วงเวลาที่สะดวกในการเดินทางเป็นวันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์) (ร้อยละ 70.2) เมื่อพูดถึง “ย่านบางลำพู” ส่วนใหญ่นึกถึงของกินอร่อย (ร้อยละ 64.6) วัดวาอาราม (ร้อยละ 52.1) ย่านชุมชนเดิม (ร้อยละ 41.6) บ้านเก่า (โบราณ) (ร้อยละ 27.5) แหล่งท่องเที่ยวยามค่ำคืน (ร้อยละ 26.2) สถานที่ในย่านเมืองเก่าบางลำพูที่รู้จัก ได้แก่ พิพิธภัณฑ์เหรียญกษาปณานุรักษ์ (ร้อยละ 61.3) พิพิธบางลำพู (ร้อยละ 61) วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร (ร้อยละ 60.7) วัดชนะสงครามราชวรมหาวิหาร (ร้อยละ 54.8) สวนสันติชัยปราการบริเวณโดยรอบป้อมพระสุเมรุ (ร้อยละ 50.2) ร้านอาหารสตรีตฟู้ดในย่านบางลำพู (ร้อยละ 48.5)

**ตารางที่ 3** รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

| รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว | ค่าเฉลี่ย (S.D.) | ระดับความต้องการ | เกณฑ์ |
|---|---|---|---|
| การสร้างเอกลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์และชุมชนให้เป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ | 4.42 (0.65) | มากที่สุด | ระดับความต้องการรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์<br>≤ 1.80 ความต้องการน้อยมาก<br>1.81 - 2.60 ความต้องการน้อย<br>2.61 - 3.40 ปานกลาง<br>3.41 - 4.20 ความต้องการมาก<br>4.21 - 5.00 ความต้องการมากที่สุด |
| ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน | 4.38 (0.69) | มากที่สุด | |
| เห็นและสัมผัสความสวยงามของสภาพภูมิทัศน์ชุมชนบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา | 4.36 (0.70) | มากที่สุด | |
| สอดคล้องกับความเป็นเมืองเก่าและพื้นที่ที่มีทิวทัศน์ที่งดงามริมแม่น้ำเจ้าพระยา | 4.35 (0.71) | มากที่สุด | |
| พิพิธภัณฑ์มีการสร้างความร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ๆ | 4.33 (0.70) | มากที่สุด | |
| เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี พิธีกรรมและวิถีชีวิตในชุมชน | 4.32 (0.70) | มากที่สุด | |

| รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว | ค่าเฉลี่ย (S.D.) | ระดับความต้องการ | เกณฑ์ |
|---|---|---|---|
| ลักษณะเส้นทางคมนาคมในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัยและสะดวกสบาย | 4.30 (0.70) | มากที่สุด | |
| สามารถสร้างความสัมพันธ์และการมีเวลาอยู่ด้วยกันในครอบครัวผ่านกิจกรรมท่องเที่ยว | 4.29 (0.71) | มากที่สุด | |
| ลักษณะเส้นทางคมนาคมในการเข้าถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งทางบกและทางน้ำ | 4.27 (0.73) | มากที่สุด | |
| สถานที่จัดกิจกรรมมีการจำหน่ายสินค้า และอาหารที่มีชื่อเสียงและมีความเป็นเอกลักษณ์ | 4.27 (0.73) | มากที่สุด | |
| สามารถทำให้หลีกหนีจากสิ่งแวดล้อม / การงาน / จากความเคร่งเครียดในชีวิตประจำวัน | 4.26 (0.73) | มากที่สุด | |
| กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถหาองค์ความรู้ / การสืบทอดภูมิปัญญาของชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง | 4.26 (0.73) | มากที่สุด | |
| กิจกรรมที่ได้สัมผัสกับประเพณี วัฒนธรรม ผู้คน / วิถีชีวิตชุมชนที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จัก | 4.25 (0.75) | มากที่สุด | |
| สถานที่ของกิจกรรมการท่องเที่ยวมีมาตรฐานความปลอดภัยและมีประสิทธิภาพเพียงพอต่อชีวิตและทรัพย์สิน | 4.24 (0.73) | มากที่สุด | |
| มีแหล่งซื้อสินค้าและของที่ระลึก | 4.23 (0.73) | มากที่สุด | |
| การสัมผัสกับประสบการณ์จากการร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ ๆ ที่แตกต่างออกไป | 4.20 (0.72) | มาก | |

| รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว | ค่าเฉลี่ย (S.D.) | ระดับความต้องการ | เกณฑ์ |
|---|---|---|---|
| การสร้างความบันเทิง ความเพลิดเพลิน และการพักผ่อนหย่อนใจในยามค่ำคืน | 4.16 (0.82) | มาก | |
| มีหน่วยงานประสาน / ศูนย์ให้ข้อมูลการเดินทางท่องเที่ยวหรือการให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว | 4.15 (0.80) | มาก | |
| สินค้ามีเอกลักษณ์และมีการบรรจุหีบห่อที่สวยงามเหมาะกับการเป็นของที่ระลึก | 4.15 (0.79) | มาก | |
| ที่พักมีหลากหลายประเภท มีมาตรฐาน สะอาด และราคาที่เหมาะสม | 4.14 (0.77) | มาก | |
| การตามรอยเส้นทางการท่องเที่ยวจากรายการ / ศิลปินที่ชื่นชอบ / ภาพยนตร์ / ช่องของสื่อออนไลน์ต่าง ๆ | 4.10 (0.81) | มาก | |
| สร้างโอกาสที่จะเจอเพื่อนใหม่ ๆ จากการร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว | 4.05 (0.87) | มาก | |
| การพักแรมในรูปแบบโฮมสเตย์ซึ่งต้องการใช้ชีวิตใกล้ชิดกับชุมชนที่ไปเยือนเพื่อการเรียนรู้ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของชุมชน | 4.02 (0.85) | มาก | |
| การมีส่วนร่วมในการสร้าง / จัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ กับชุมชนในย่านเมืองเก่าบางลำพู | 4.02 (0.84) | มาก | |
| ค่าเฉลี่ย | 4.23 | ความต้องการมากที่สุด | |
| ค่าเฉลี่ยสูงสุด | 4.42 | ความต้องการมากที่สุด | |
| ค่าเฉลี่ยต่ำสุด | 4.02 | ความต้องการมาก | |
| ส่วนเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน | 0.75 | | |

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยรวมมีความต้องการต่อรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในย่านเมืองเก่าบางลำพูอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.23) ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญสร้างเอกลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์และชุมชนให้เป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

(ค่าเฉลี่ย 4.42) ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน (ค่าเฉลี่ย 4.38) กิจกรรมที่ทำให้เห็นและสัมผัสความสวยงามของสภาพภูมิทัศน์ชุมชนบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา (ค่าเฉลี่ย 4.36) กิจกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับความเป็นเมืองเก่าและพื้นที่ที่มีทิวทัศน์ที่งดงามริมแม่น้ำเจ้าพระยา (ค่าเฉลี่ย 4.35) กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม และวิถีชีวิตในชุมชนเมืองเก่าย่านบางลำพู (ค่าเฉลี่ย 4.32) ลักษณะเส้นทางคมนาคมในการเข้าถึงแหล่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัยและสะดวกสบาย (ค่าเฉลี่ย 4.30) และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างความสัมพันธ์และการมีเวลาอยู่ด้วยกันในครอบครัวผ่านกิจกรรมท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.29) ลักษณะเส้นทางคมนาคมในการเข้าถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งทางบกและทางน้ำ (ค่าเฉลี่ย 4.27) สถานที่จัดกิจกรรมมีการจำหน่ายสินค้า และอาหารที่มีชื่อเสียงและมีความเป็นเอกลักษณ์ (ค่าเฉลี่ย 4.27) สามารถทำให้หลีกหนีจากสิ่งแวดล้อม/การงาน/จากความเคร่งเครียดในชีวิตประจำวัน (ค่าเฉลี่ย 4.26) กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถหาองค์ความรู้/การสืบทอดภูมิปัญญาของชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 4.26)

2. ความต้องการในการพัฒนาย่านเมืองเก่าของพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์สู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในมุมมองของผู้ประกอบการท่องเที่ยว

ผู้ประกอบการท่องเที่ยวซึ่งประกอบไปด้วย ตัวแทนของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ภายในประเทศ ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเฉพาะพื้นที่ และผู้ประกอบการท่องเที่ยวต่างประเทศ มีความคิดเห็นในประเด็นความเหมาะสมของพื้นที่ย่านเมืองเก่าบางลำพูของพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว ระยะเวลา ค่าใช้จ่ายในการร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว และการพัฒนาย่านเมืองเก่าของพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์สู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความเหมาะสมของพื้นที่ย่านเมืองเก่าบางลำพูของพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์

สำหรับพื้นที่ย่านเมืองเก่าบางลำพูและสถานที่ใกล้เคียงมีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยมีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้คือ ชุมชนย่านเมืองเก่าควรสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวร่วมกับการสร้างเรื่องเล่า (Story) โดยการสร้างความร่วมมือของคนในชุมชนที่แสดงถึงความเข้มแข็ง ประชาสัมพันธ์เพื่อให้นักท่องเที่ยวรับทราบการท่องเที่ยวของชุมชน สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงกับชุมชนและการเดินทางท่องเที่ยวริมน้ำ การท่องเที่ยวในลักษณะสถานที่ที่คนไม่ค่อยรู้ในย่านชุมชนเก่า บ้านเจ้านาย รูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ควรมีความเป็นเอกลักษณ์และสร้างจากจุดเด่นของชุมชน

2.2 ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวมีความสนใจในกิจกรรมท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประเพณีของไทย โดยกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวจะมีความรู้สึกร่วมในการสร้างสรรค์ คือ การฝึกเครื่องดนตรีไทย การทำอาหาร เช่น ผัดไทย แกงมัสมั่น การทำขนมและอาหารว่าง เช่น ข้าวต้มน้ำวุ้น ขนมไร้กังวล ขนมไทยแม่งามจิตต์ การทำหัวสิงโตเล็ก การทำดอกไม้หอมจากมะกรูด การทำดอกไม้จากทิชชู

โดยใช้เวลาแต่ละกิจกรรมไม่เกิน 30-45 นาที ค่าใช้จ่ายในการซื้อกิจกรรมท่องเที่ยว 200-500 บาท ระยะเวลา 3-5 ชั่วโมงหรือประมาณครึ่งวัน ควรระบุรายละเอียดในตารางโปรแกรมการท่องเที่ยวของชุมชนในสื่อออนไลน์อย่างชัดเจน ทั้งในด้านจำนวนนักท่องเที่ยวที่สามารถรับได้ต่อครั้ง ระยะเวลา ค่าใช้จ่าย และของที่ระลึกจากการร่วมกิจกรรม

2.3 การพัฒนาย่านเมืองเก่าของพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์สู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

แนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวที่สนใจในวัฒนธรรมชุมชน และพิพิธภัณฑ์ ซึ่งการพัฒนาย่านเมืองเก่าบางลำพูของพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์สู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต้องทำให้ชุมชนเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้จากเอกลักษณ์ของชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนุกและมีความกระตือรือร้นอยากจะทำกิจกรรมท่องเที่ยว โดยสามารถถ่ายทอดขั้นตอนการทำกิจกรรม (Work shop) ให้นักท่องเที่ยวเข้าใจง่าย สิ่งประดิษฐ์ของสินค้าท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ทำร่วมกับชุมชนควรนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้ และสามารถนำประสบการณ์หรือสิ่งที่ได้เรียนรู้จากชุมชนกลับไปทำที่บ้านได้ ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานรวมถึงความสะอาดในพื้นที่ เช่น สถานที่การจอดรถชั่วคราว ห้องน้ำสาธารณะ หรือสถานที่เชื่อมโยงกับสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว กำหนดในแผนที่ท่องเที่ยวและจุดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อย่างชัดเจน

การจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในย่านเมืองเก่าบางลำพูโดยการแยกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะกับช่วงอายุ และเน้นความพร้อมในด้านข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชนในภาษาต่าง ๆ การทำการตลาดท่องเที่ยวกับกลุ่มนักท่องเที่ยวตลาดยุโรปและขยายตลาดไปสู่กลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ กลุ่มตลาดพิพิธภัณฑ์ โดยการสร้างกระแสให้นักท่องเที่ยวเกิดการรับรู้ผ่านสื่อในทุกมิติ ทั้งจากสื่อสังคมออนไลน์และการนำเสนอโปรแกรมผ่านบริษัททัวร์ต่างประเทศ

**อภิปรายและสรุปผลการวิจัย**

สำหรับผลการวิจัยที่ตอบวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวความต้องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเยี่ยมเยือนในย่านเมืองเก่าบางลำพูของพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร และ 2) เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาย่านเมืองเก่าบางลำพูของพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานครสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในมุมมองของผู้ประกอบการท่องเที่ยว สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการท่องเที่ยวความต้องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเยี่ยมเยือนในย่านเมืองเก่าบางลำพูของพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาเยี่ยมเยือนเป็นการเลือกซื้อสินค้าและอาหารที่ขึ้นชื่อ เที่ยวชมและสัมผัสกับชุมชน ทำบุญ ไหว้พระที่วัดในย่านบางลำพู เที่ยวชมสถานที่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Goeldner and Ritchie (2006) ซึ่งประกอบไปด้วย คือ การเดินทาง การพักแรม และการกินอาหารนอกบ้าน เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยส่วนบุคคล ทั้งในด้านเพศ อายุ การศึกษาสูงสุด สถานภาพ อาชีพ รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน สอดคล้องกับแนวคิดกับองค์ประกอบ

หลักของการท่องเที่ยว (จริญญา เจริญสุขใส และสุวัฒน์ จุธากรณ์, 2544) ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว และมีความคล้ายคลึงกับงานของ ถิรพร แสงพิรุณและคณะ (2565) ที่ศึกษากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ทั้งในด้านเพศ อายุ การศึกษา

ความต้องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในย่านเมืองเก่าบางลำพูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชยาภรณ์ ชุณหเวชสกุล, ปริญ ลักษิตามาศ และชัยพล หอรุ่งเรือง (2562) พบว่าการตลาดเชิงสร้างสรรค์เกี่ยวกับสินค้าและบริการจากการท่องเที่ยวประเทศไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับประเด็นความต้องการสร้างเอกลักษณ์ของพิพิธภัณฑ์และชุมชนให้เป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (จริญญา เจริญสุขใส และสุวัฒน์ จุธากรณ์, 2544) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Faizan Ali, Kisang Ryu & Kashif Hussain (2016) ในการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ ในประเด็นชุมชนควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน สำหรับประเด็นเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม และวิถีชีวิตในชุมชน มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ UNESCO (2006) ที่มุ่งสู่การได้รับประสบการณ์ในการเรียนรู้ศิลปะลักษณะเฉพาะตัวของท้องถิ่น และวัฒนธรรมที่มีชีวิต และสอดคล้องกับงานวิจัยของถิรพร แสงพิรุณ, รุ่งนภา เลิศพัชรพงศ์, อังค์ริสา แสงจำนงค์ (2565) การเรียนรู้และมีส่วนร่วมในศิลปะ วัฒนธรรม วิถีชีวิต ภูมิปัญญา เอกลักษณ์/อัตลักษณ์เฉพาะถิ่น งานวิจัยของทิพย์วดี โพธิ์สิทธิพรรณ (2556) ที่มุ่งเน้นการเข้าถึงวัฒนธรรมหรือประวัติศาสตร์โดยการให้ผู้มาเยือนได้มีประสบการณ์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษและมีส่วนร่วมกับวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่แท้จริง รวมทั้งยังเกี่ยวเนื่องกับงานวิจัยของปิรันธ์ ชิณโชติ (2559) การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีรูปแบบสอดคล้องกับวิถีชนบทของชุมชนสามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนด้วย สำหรับรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเด็นสามารถทำให้หลีกหนีจากสิ่งแวดล้อม/การงาน/จากความเคร่งเครียดในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Faizan Ali, Kisang Ryu & Kashif Hussain (2016) ที่กล่าวถึงอิทธิพลของประสบการณ์ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การหลบหนีและการจดจำ ความสบายใจ และงานวิจัยของ Chaohui Wang J. L. (2020) ที่ประสบการณ์สร้างสรรค์ได้แก่ การหลบหนีและการผ่อนคลาย สำหรับในประเด็นการสัมผัสกับประสบการณ์จากการร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ๆ ที่แตกต่างออกไป (ค่าเฉลี่ย 4.20) มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรวาล วงศ์มณี และรักษ์พงศ์ วงศาโรจน์ (2564) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีลักษณะความมีเสน่ห์ ความหายาก และความแปลกใหม่ และในประเด็นการมีส่วนร่วมในการสร้าง/จัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ กับชุมชนในย่านเมืองเก่าบางลำพู สอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของลาวรรณ เหมพิจิตร และภิราช รัตนันต์ (2561) รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยความร่วมมือจากทางผู้ประกอบการ หน่วยงานสนับสนุนและชุมชน

2. ความต้องการในการพัฒนาย่านเมืองเก่าของพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์สู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในมุมมองของผู้ประกอบการท่องเที่ยว ซึ่งย่านเมืองเก่าบางลำพูต้องสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนุก มีความกระตือรือร้นอยากจะทำกิจกรรม

ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อีก การประยุกต์สิ่งประดิษฐ์ที่ทำร่วมกับชุมชนนำไปใช้ประโยชน์ได้สอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Richards, 2010) ทั้งใน รูปแบบการท่องเที่ยวที่เพิ่มทักษะให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว ประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนวัตถุไปสู่ประสบการณ์ รูปแบบการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ สัมผัสถึงความเป็นท้องถิ่นและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ง่ายขึ้น เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมได้สัมผัสถึงวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น รวมทั้งเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaohui Wang, et al. (2020) ที่ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ส่งผลดีต่อความทรงจำ Wei-Li Hung, Yi-Ju Lee & Po-Hsuan Huang (2016) ประสบการณ์สร้างสรรค์มีความตั้งใจในการกลับมาเยี่ยมชมอีกครั้ง และในด้านรูปแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ควรมีความเป็นเอกลักษณ์และจุดเด่นของชุมชน

ประเด็นความเหมาะสมของพื้นที่ย่านเมืองเก่าบางลำพูของพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ ซึ่งควรสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวร่วมกับการสร้างเรื่องเล่า (Story) ของชุมชน มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญฤทัย เดชทองคำ (2564) ที่กล่าวถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวถ่ายทอดอัตลักษณ์ผ่านเรื่องเล่า รวมทั้งมีกิจกรรมจากการได้ลงมือทำและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และงานวิจัยของปิรันธ์ ชิณโชติ (2559) การท่องเที่ยวต้องสามารถนำจุดเด่นมาพัฒนาร่วมกับองค์ประกอบของบริบทต่าง ๆ กลุ่มเป้าหมายในการร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่พัฒนาต่อยอดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การพัฒนาย่านเมืองเก่าของพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์สามารถพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ทั้งประเด็นการสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว การสร้างกระแสให้นักท่องเที่ยวเกิดการรับรู้ผ่านสื่อในทุกมิติ สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน การจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในย่านเมืองเก่าบางลำพู สอดคล้องกับงานวิจัยของลาวรรณ เหมพิจิตร และภิราช รัตนันต์ (2561) ที่อธิบายถึงการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่ประกอบไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หน่วยงานสนับสนุนเชิงสร้างสรรค์ ผู้ประกอบการเชิงสร้างสรรค์ ชุมชนเชิงสร้างสรรค์ กิจกรรมหรือสินค้าเชิงสร้างสรรค์ และการสื่อสารในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเชื่อมโยงกับงานวิจัยของ Dwi Suhartanto A. B. (2020) ที่พบว่า อิทธิพลของปัจจัยกำหนดความภักดีของนักท่องเที่ยวคือแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว และคุณภาพของประสบการณ์มีผลมากที่สุดต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวต่อไป

**ข้อเสนอแนะ**

ย่านบางลำพูรวมถึงย่านเมืองเก่าในเกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร มีความโดดเด่นหลากหลายด้าน ทั้งในด้านอาหาร สถาปัตยกรรม อาคาร บ้านเรือน รวมถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สามารถกำหนดความเหมาะสมของสินค้าให้ตรงกับกลุ่มนักท่องเที่ยวได้หลากหลายกลุ่ม โดยชุมชนออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมลงมือทำในสถานที่ของชุมชนที่โดดเด่น แตกต่าง และเข้าถึงยาก และต้องเป็นคนในชุมชนนำเข้าไปท่องเที่ยวสถานที่

เฉพาะ ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวได้เห็นคุณค่า เกิดเป็นปฏิสัมพันธ์ จะทำให้เกิดการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวมากขึ้น

**ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป**

1. ศึกษาความต้องการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในย่านเมืองเก่า เช่น ย่านเสาชิงช้า-ภูเขาทอง ย่านนางเลิ้ง ย่านบ้านบุ ย่านคลองบางระมาด ย่านตลาดน้อย-บางรัก และย่านหัวตะเข้-ลาดกระบัง และรูปแบบการท่องเที่ยวและความต้องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ เพื่อเป็นประโยชน์ในการสร้างความเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของย่านเมืองเก่าของกรุงเทพมหานคร

2. ศึกษารูปแบบการประสานเครือข่ายกับหน่วยงานในหลายภาคส่วนเพื่อผลักดันในเกิดการพัฒนาย่านเมืองเก่าบางลำพูและพื้นที่ใกล้เคียงให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล เพื่อให้เป็นย่านต้นแบบในการเป็นย่านที่ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ย่านแห่งสังคมคุณภาพและย่านแห่งโอกาสทางเศรษฐกิจต่อไป

3. ศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวมูลค่าสูง (High-Value Tourism) ที่ทำให้นักท่องเที่ยวยอมเสียค่าใช้จ่ายที่มากกว่าเดิม เพื่อการได้รับความสะดวกสบายและสิทธิพิเศษที่มีให้เฉพาะบุคคล ทั้งในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวเพื่อสักการะบูชาสิ่งเคารพในสถานที่อันศรัทธาที่ครอบคลุมถึงการเข้าร่วมประเพณี วัฒนธรรมทางศาสนาในย่านเมืองเก่าบางลำพู

**รายการอ้างอิง**


การท่องเที่ยวและกีฬา, กระทรวง. (2562). **สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ**. สืบค้น 20 มีนาคม 2565, จากhttps://www.mots.go.th/news/category/618

กรุงเทพมหานคร. (2563). **สถานการณ์พักแรม จำนวนผู้เยี่ยมเยือน และรายได้จากผู้เยี่ยมเยือนกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2563**. สืบค้น 10 มีนาคม 2565, จาก https://webportal.bangkok.go.th/pipd/page/sub/21303/สถิติกรุงเทพมหานคร-2563

กานต์ภพ ภิญโญ. (ม.ป.ป.). **คลองบางลำพู : จากคูพระนครสู่สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน**. กรุงเทพมหานคร.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2565). **ชุมชนบางลำพู**. สืบค้น 25 ธันวาคม 2565, จาก https://amazingvillage.tourismthailand.org/trip/ชุมชนบางลำพู

ขวัญฤทัย เดชทองคำ. (2564). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สู่ความยั่งยืนของธุรกิจภายใต้วิกฤติโควิด 19. **วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ**. 17(2), 1-18.

จริญญา เจริญสุขใส และสุวัฒน์ จุธากรณ์. (2544). **แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว. เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. นนทบุรี.: สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จักรวาล วงศ์มณี และรักษ์พงศ์ วงศาโรจน์. (2564). คุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่นักท่องเที่ยวคาดหวังในแหล่งจุดหมายปลายทางเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**. 9(6), 2665-2678.

**พระนคร...แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์**. (2558). เดลินิวส์. สืบค้น 25 ธันวาคม 2565, จาก https://d.dailynews.co.th

ดุษฎี ภักดิ์สุขเจริญ และไขศรี บุญฤกษ์ . (2562). รูปแบบการค้นหาเส้นทางในพื้นที่ชุมชนประวัติศาสตร์ย่านพระอาทิตย์ กรุงเทพมหานคร. **วารสารสถาปัตยกรรมการออกแบบและการก่อสร้าง**. 1(2), 68-84.

ถิรพร แสงพิรุณ, รุ่งนภา เลิศพัชรพงศ์, อังค์ริสา แสงจำนงค์. (2565). การศึกษากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนคลองรางจระเข้อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. **วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ**. 29(1), 274-294.

ทิพย์วดี โพธิ์สิทธิพรรณ. (2556). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น**. 6(2), 43-48.

**บางลำพู' ชุมชนธรรมดาน่าเที่ยว กทม. ชวนสัมผัสเรื่องราว เรื่องเล่าผ่านการเที่ยวรูปแบบใหม่ในย่านเก่า**. (2565). THE STANDARD. สืบค้น 22 มกราคม 2566, จาก https://thestandard.co/banglamphumuseum/

ปิรันธ์ ชิณโชติ, ธีระวัฒน์ จันทึก. (2559). รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ)**. 9(1), 250-268.

ปิลันธน์ ไทยสรวง. (2559). **"บางลำพูในความทรงจำ" จากย่านตลาดเก่าสู่สวรรค์ราคาถูกของนักท่องเที่ยว**. สืบค้น 22 มีนาคม 2563, จาก https://lek-prapai.org

พงศ์พันธ์ อนันต์วรณิชย์. (2564). การพัฒนาตัวแบบกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเชิงวัฒนธรรมและเชิงสร้างสรรค์ 3 ชุมชน. **วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา**. 10(2), 65-90.

มนัญชยา เพชรูจี. (2564). การสร้างสรรค์การแสดงนาฏดนตรีสู่ "บางลำพูยอดรัก". **กระแสวัฒนธรรม**. 23(43), 61-75.

ลาวรรณ เหมพิจิตร และภิราช รัตนันต์. (2561). การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2. **วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์**. 13(38), 75-88.

วิชสุดา ร้อยพิลา, สุวิมล ไชยพันธ์พงษ์, ภาณุพงศ์ ศิริ, และนิรัตน์ เพชรรัตน์. (2561). ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปิดให้บริการที่พักแบบเกสต์เฮาส์สำหรับนักท่องเที่ยวกรณีศึกษาชุมชนย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร. **วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิค**. 4(1), 77-82.

สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ. (2562). **หนังสือคู่มือ 200 แห่ง เที่ยวรอบเกาะรัตนโกสินทร์**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ.

**ชุมชนบางลำพู. (ม.ป.ป.)**. สืบค้น 22 มีนาคม 2565,: http://banglamphumuseum.treasury.go.th/more_news.php?cid=13

สาธิญา รุ่งพิพัฒนพงศ์. (2558). องค์ประกอบของความยั่งยืนสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ : กรณีศึกษา ชุมชนอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. **วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**. 11(2), 115-140.

สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว . (ม.ป.ป.). **การพัฒนาย่านประวัติศาสตร์เมืองสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวย่านประวัติศาสตร์เมือง กรุงเทพมหานคร:** กรุงเทพมหานคร.

หฤทัย ปัญญาวุธตระกูล. (2565). การผลิตสื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของแกนนำเยาวชนชุมชนบางลำพู. **วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์**. 9(10), 49-61.

อภิชยาภรณ์ ชุณหเวชสกุล, ปริญ ลักษิตามาศ และชัยพล หอรุ่งเรือง. (2562). การตลาดเชิงสร้างสรรค์และการโฆษณาเชิงเนื้อหาการท่องเที่ยวไทยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของนักท่องเที่ยวชาวจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ในรุ่นเจเนอเรชั่นวาย. **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร**. 14(1), 42-57.

Chaohui Wang, Juan Liu, Lijiao Wei & Tingting (Christina) Zhang. (2020) Impact of tourist experience on memorability and authenticity: a study of creative tourism. **Journal of Travel & Tourism Marketing**. 37(1), 48-63.

Goeldner, C. R., and Ritchie, J. B. (2006). **Tourism: principles, practices, philosophies,** 10th ed., John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey.

Cochran, W. G. (1977). **Sampling Technique third edition**. New York: John Wiley & Sons.

Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of psychological testing (5th ed.)**. New York: Harper Collins Publishers.

Dwi Suhartanto, Anthony Brien, Ina Primiana, Nono Wibisono & Ni Nyoman Triyuni (2020) Tourist loyalty in creative tourism: the role of experience quality, value, satisfaction, and motivation, **Current Issues in Tourism**, 23(7), 867-879.

Faizan Ali, Kisang Ryu & Kashif Hussain (2016) Influence of Experiences on Memories, Satisfaction and Behavioral Intentions: A Study of Creative Tourism, **Journal of Travel & Tourism Marketing**, 33(1), 85-100.

Richards, G. (2010). **Creative Tourism and Local Development. Creative Tourism. A Global Conversation how to provide unique creative experiences for travelers worldwide:** at present at the 2008 Santa Fe & UNESCO International Conference on Creative Tourism (pp. 78-90). New Mexico. USA.: UNESCO.

Talty, A. (2019). **Bangkok Is The Most Visited City In The World...Again:** Retrieved January 22, 2023, from https://www.forbes.com/sites/alexandratalty/2019/09/04/bangkok-is-the-most-visited-city-in-the-world-again/?sh=586c43105f1b

UNESCO. (2006). **Towards Sustainable Strategies for Creative Tourism Discussion Report of the Planning Meeting for 2008**. International Conference on Creative Tourism. Santa Fe, New Mexico,USA: UNESCO.

Wei-Li Hung, Yi-Ju Lee & Po-Hsuan Huang (2016) Creative experiences, memorability and revisit intention in creative tourism, **Current Issues in Tourism**, 19(8), 763-770.

Wurzburger, R. (2010). **Creative Tourism. A Global Conversation how to provide unique creative experiences for travelers worldwide:** at present at the 2008. Introduction to the Santa Fe & UNESCO International Conference A Global Conversation on Best Practices and New Opportunities. In Wurzburger, R. (Ed.). (pp. 15–25). New Mexico.: UNESCO.